

¹ A francia külügyminisztérium november 20-i válaszejgyékét l. 562. sz. alatt.

538. KÁROLYI MIHÁLY TÁVIRATA A MAGYAR KÜLÜGYMINISZTERIUMHOZ

(Párizs, 1948. október 23.)

Emile Kahn Emberi Jogok Ligájának elnöke és George Boris francia ECE-delegátus interveniáltak Varannai érdekében. Hangsúlyozták, hogy kárt okozna szigorú elítélése. Részletes jelentés futárral megy.¹

KÜM irattára. Párizsi táviratok (eredeti tisztázat)

¹ Károlyi ekkor szabadságon volt, ami nem zárja ki, hogy a táviratot ő küldte. Későbbi levelét Varannai Aurél ügyében nem ismerjük, közöljük viszont Rajk válaszát. L. e kötet 577. sz. levelét.

539. BARCSAY EDITH KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(Párizs, 1948. október 26.)

A csatolt jegyzéktervezetet, valamint a Pénzügyminiszter Úrhoz intézett jelentésem másolatát azzal a kéréssel küldöm meg, hogy azokat a Külügyminiszter Úrhoz felterjeszteni, valamint a jegyzéktervezet szövegéhez való hozzájárulását kieszközölni sziveskedjék. Egyben bátorkodom Követ Úr nb. figyelmét a megjelent kiküldöttek ama óhajára felhívni, hogy a tervezett jegyzék átadásával az érdekelt államok képviselőit a francia Külügyminisztérium kéressék fel. Franciaország meghatalmazását az teszi indokolttá, hogy mint megszálló hatalom a kérést sikeresebben tudná előterjeszteni. E nemzetközi szervbe való bekapcsolódásunk egy magyar megbízott jelenlétét tenné lehetővé amerikai és brit övezetben, ami előnyös volna egyéb vagyontárgyaink sorsának figyelemmel kísérésére. A megjelent kiküldöttek továbbá azt a reményüket juttatták kifejezésre, hogy a precedens révén esetleg ipari és egyéb berendezés restitúciójára is megoldást lehetne találni.¹

MOL XIX-J-30-a 22. doboz (eredeti)

¹ Barcsay Edith a magyar Pénzügyminisztérium Visszaszolgáltatási Bizottságának vezetője volt. A mellékelt iratokból kitűnik, hogy október 23-án és 25-én konzultáción vett részt a francia Külügyminisztériumban tucatnyi más „kifosztott ország” (pl. Ausztria, Görögország, Jugoszlávia) képviselőivel együtt, ahol angol és amerikai részről is tájékoztatást kaptak az igényérvényesítés további lehetőségeiről. A fő vitakérdés a közelgő határidő kitolása volt, amelynek lejárta után a megszálló hatalmak a német közigazgatásnak adnák át a még nem igényelt múkincseket stb. A követség aktívan támogatta Barcsay Edith misszióját.

540. KÁROLYI MIHÁLY P. KÁROLYI ERZSÉBETHEZ

(Menton, 1948. október 27.)

Kedvesem.

Köszönöm érdekes, de lehangoló levelét.¹ Én is sokat gondolok a B. zelli sötét völgyre. A hidegre és a rossz ellátásra, amelyben ott élnek.

Szörnyű, h. oda van szögezve, és nem mehet maga is a napos Mentonba. (Bár épp most itt is zuhog, de ezek a rossz napok rövid ideig tartanak.) 3 hete h. itt vagyunk, és eddig igazán szép és napos volt. Menton eltekintve a Chateau de Louvre-tól, melynek

helyébe egy szörnyű casinót építettek, alig változott. A maga kis kápolnája változatlanul olyan, mint mikor benne megesküdték. Ott vannak a padok, melyeken Sándor bácsi süt-kérezett. Szinte látom zömök alakját, amint zsebre dugott kezekkel wurstlízó vicceit a meg nem értő György Endrének² mondogatta.

Mennyi emlék! Azóta alig-alig maradt egy-kettő élve. Amma, Sándor bácsi, Zsuzsanna, Siegfried, Noiseux,³ László, Geraldine néni, Gery – és ezek csak a mentoniak. Nem is beszélve a többiről, akiket szerettünk és megszoktunk, és kik szintén elhagytak. Ez a hosszú élet tragikum! Maga aggódik, hogy túlságos mozgékony életet élek, pedig a munka, a napi gond, ha kissé meg is viseli a szív rugóit, egyben egy narkotikum, melyre, más és más formában, mindenkinek szüksége van.

Bármennyire is szeretem az életet – minden bajával-gondjával, melyhez 73 év óta hozzászoktam, mégis ameddig lehet⁴ az igát le nem teszem magamról. Az én helyzetemben nem megerőltető munkáról van szó, de arról a sokat emlegetett idegháborúról, amit a külföldön élő diplomaták éreznek legközvetlenebbül. Nem akarok nagyképűsködni, mi sem tudunk sokkal többet, mint a „man in the street”,⁵ de ez a kevés is gyakran elegendő, h. álmatlan éjjeleket okozzon. Ki tudhatja, h. mit hoz a jövő. Chi lo sa? Egy azonban 100%-osan bizonyos, h. egy III-dik háború az eddigi civilizációnak végét jelentené.

Égészségemnek a mentoni vattás levegő kitűnően tett. Mióta itt vagyok, egyetlen egyszer sem kellett azokhoz a szíverősítő orvosságokhoz fordulni, amiket maga, szegényem, kénytelen szedni. Nálam a fő gondot és veszélyt a beleim képezik – maga tudja, h. gyerekkorom óta valahányszor ezen a téren zavaraim voltak, ájulás fogott el. Nos ameddig az ember fiatal, az ájulás nem veszélyes, de az én koromban fatális lehet. Erre kell ügyelnem...⁶

Holnapután visszarepülök Párizsba. Katus autójával egy-két nappal később fog érkezni. Csak egy hétig leszek Párizsban, mert Bruxelles-be kell sietnem, hol átadom követi megbízólevelemet a régensnek.⁷ Visszajövet Luxemburgban az ott uralkodó nagyhercegnek is átnyújtom az oda is szóló követi megbízólevelemet.

Egy izben három hetet Bruxelles-ben kell töltenem, de nem most, hogy az ottani hivatalos látogatásokat megtegyem, de ha ezen túlestem, elég ha minden 4-6. héten 2-3 napra megyek Belgiumba. Mindez nem fárasztóbb, mint Párizs. Csak 50 percig tart repülön, vonaton is alig 3 órát. Az „UNO” el fog karácsonyig tartani.

Karácsonyra meghívtuk Évát Iona leányával, Caja is Schweizből eljön. Judith férjével is ott lesznek. Amint látja, az ellentétek elsimultak, a bajok tovább fennállanak, de ezen segíteni nem lehet.

Amint visszajövök Párizsba, intézkedni fogok, h. küldjenek Zürichből egy ételmi csomagot. Katus küldött egy kicsit, megjött-e?

Szeretettel csókolom

PIL 704. f. vegyes (eredeti)

¹ Ezt a levelet nem ismerjük.

² György Endre ügyvéd, közgazdász, agrárpolitikai szakértő, Károlyi Sándor munkatársa. 1905-ben az OMGE bizalmi embereként néhány hónapig a Fejérváry-kormány földművelésügyi minisztere.

³ Károlyi Mihály franciatanára, a többiek a család tagjai.

⁴ Ezen a levélen, mint más ceruzával írt családi leveleken is, sok a javítás. Itt Károlyi kihúzta a magyarázó kitélt: „akkor tesztek jót magammal, ha”.

⁵ „Az utca embere” (angol).

⁶ A kihagyott rész Károlyiék betegségeivel foglalkozik.

⁷ Havas Andre jelenti Rajknak 1948. november 5-én: „Az öreg remek kondícióban jött vissza Mentonból, de elkiabáltuk, mert tegnap megint súlyos attackja volt. Az orvos szerint veszélyes, mert érzelmeszedéssel van kapcsolatban. Nagyon nehéz félóránk volt amíg az orvos megérkezett. Vasárnap Brüsszelbe kellene utaznunk, de nem nagyon merem vele kockáztatni az utat.” (MOL XIX-1-j 17. doboz)